

POHJAISEN IHMISSII
OLBMOT DAVVIN
MENNESKERINORD

2013

Elvevoll
Stállovággi
Staaluvankka

Skibotn
Ivgobahta
Yykeänperä

Hatteng
Háhtta
Hattu

Oteren
Čávkkus
Saukkonen

JANUAARIKUU OĐĐAJAGIMÁNNU JANUAR

	<i>Maanantai</i> <i>Vuossárge</i> <i>Mandag</i>	<i>Tiistai</i> <i>Maŋŋebárga</i> <i>Tirsdag</i>	<i>Keskiviikko</i> <i>Gaskavahkku</i> <i>Onsdag</i>	<i>Tuorestai</i> <i>Duorastat</i> <i>Torsdag</i>	<i>Perjantai</i> <i>Bearjadat</i> <i>Fredag</i>	<i>Lauvantai</i> <i>Lávvardat</i> <i>Lørdag</i>	<i>Sunnuntai</i> <i>Sotnabeaivi</i> <i>Søndag</i>
1	31	1 Uuden vuoden päivä Ođđajagebeaivi Nyttårsdag	2	3	4	5	6 Loppiaispäivä Loahppášbeaivi Helligtrekongersdag
2	7	8	9	10	11	12 Keskitalvi Gaskadálvi Midtvinterdag	13 Nuutinpäivä Nuhtebeaivi Tjuendedagen/Knutsdag
3	14	15	16	17	18	19 Heikinpäivä Heaikkabeaivi St. Henriks dag	20
4	21 Prinsessa Ingrid Alexandra Prinseassa Ingrid Alexandra Prinsesse Ingrid Alexandra	22	23	24	25 Paavalin päivä Bávvala beaivi Pålsmesse	26	27*
5	28	29	30	31	1	2	3

* 27.01. Kanssoinvälinen Holocaustpäivä / Riikkaidgaskasaš Holocaustbeaivi / Den internasjonale Holocaustdagen

KVÄÄNI Omasvuonon kielikeskus oon prántäny kunnan monikielisiä paikannimiä t-paitoihin. Nyt Yykeänperän koulun opettajat Saara Pudas, Anita Wang, Evelina Iotova ja Silje Solberg oottava ette monikieliset kyltit imestyvä kans Omasvuonon kunnan tienvarsile. **SÁMI** Stuorruvuona giellaguovddáš lea deaddilan suohkana mánggagielat báikenamaid t-báiddiide. Dál Ivgobađa skuvlaoahpaheadjit Saara Pudas, Anita Wang, Evelina Iotova ja Silje Solberg vurdet ahte mánggagielat galbbat ihtet maiddái Stuorruvuona suohkana geaidnoguoraide. **NORSK** Språksenteret i Storfjord har trykket kommunens flerspråklige stedsnavn på sine t-skjorter. Nå venter Skibotns skolelærere Saara Pudas, Anita Wang, Evelina Iotova og Silje Solberg på at kommunens flerspråklige skilt settes opp langs veiene.

FEPRUAARIKUU GUOVVAMÁNNU FEBRUAR

	<i>Maanantai</i> <i>Vuossárga</i> <i>Mandag</i>	<i>Tiistai</i> <i>Maññebárga</i> <i>Tirsdag</i>	<i>Keskiviikko</i> <i>Gaskavahkku</i> <i>Onsdag</i>	<i>Tuorestai</i> <i>Duorastat</i> <i>Torsdag</i>	<i>Perjantai</i> <i>Bearjadat</i> <i>Fredag</i>	<i>Lauvantai</i> <i>Lávvardat</i> <i>Lørdag</i>	<i>Sunnuntai</i> <i>Sotnabeaivi</i> <i>Søndag</i>
5	28	29	30	31	1	2 Kynttilänpäivä Gintalbeaivi Kyndelsmesse	3
6	4	5	6 Saamen kansan päivä Sámi álbmotbeaivi Samefolkets dag	7	8	9	10* Muorinpäivä Etniidbeaivi Morsdag
7	11	12	13	14 Ystävänäpäivä Ustitvuodabeaivi St. Valentis dag	15	16	17
8	18	19	20	21 * Kuningas Harald V Gonagas Harald V Kong Harald V	22	23	24 Matinpäivä Máhtebeaivi Mattismesse
9	25	26	27	28	1	2	3

* 10.02. Laskiaispäivä / Fástoláskkás / Fastelavnsøndag

* 21.02. Kanssoinvälinen äitinkielen päivä / Riikkaidgaskasaš eatnigiela beaivi / Den internasjonale morsmålsdagen

KVÄÄNI Muusikko Arnfinn Aslaksen esitti Johan Kåvenia porsankilaisen teatteriroikan TeaterDramatikan näyttämöpelissä. Monet paikalliset taitajat olthiin myötä tekemässä näyttämöpeliiä. Kåven oli pohjaisen tunnetuin noita ja tietäjä-parantaja, ja hän eli Porsanginvuonon vestapuolela. **SÁMI** Musiikkar Arnfinn Aslaksen Johan Kåvena rollas čájálmasas, man porsánggolaš teáhterjoavku TeaterDramatika lea ráhkadan. Olu báikkálaš dáiddarat ledje mielde ráhkadeame čájálmasa. Kåven lei davviguovllu beakkáneamos noaidi, diehtti ja dálkocodeaddji, ja son orui Porsángguvuona oarjabealde. **NORSK** Musikeren Arnfinn Aslaksen som Johan Kåven i teatergruppa TeaterDramatikas forestilling. Mange kunstnere fra Porsanger var med på å lage teaterstykket. Kåven var den mest kjente sjamanen og healeren i nord. Han bodde på vestsiden av Porsangerfjorden.

Vadsø

Čáhcesuolu

Vesisaari

MARSIKUU NJUKČAMÁNNU MARS

	<i>Maanantai</i> <i>Vuossárga</i> <i>Mandag</i>	<i>Tiistai</i> <i>Maññebárga</i> <i>Tirsdag</i>	<i>Keskiviikko</i> <i>Gaskavahkku</i> <i>Onsdag</i>	<i>Tuorestai</i> <i>Duorastat</i> <i>Torsdag</i>	<i>Perjantai</i> <i>Bearjadat</i> <i>Fredag</i>	<i>Lauvantai</i> <i>Lávvardat</i> <i>Lørdag</i>	<i>Sunnuntai</i> <i>Sotnabeaivi</i> <i>Søndag</i>
9	25 ○	26	27	28	1	2 *	3
10	4 ◦	5	6	7	8 Vaimoinpäivä Nissoniidbeaivi Kvinnedagen	9	10
11	11 ●	12	13	14	15	16*	17 Marjanpäivä Márjjábeaivi Marimesse/Vårfrumesse
12	18	19	20 Kevätaijan tassaaja Giđđabeaivi jorggáldat Várjevndøgn ◦	21	22	23	24 Palmusunnuntai Pálbmasotnabeaivi Palmesøndag
13	25	26	27 ○	28 Kiiratuorestai Skilleduorastat Skjærtorsdag	29 Pitkäperjantai Guhkesbearjadat Langfredag	30	31* 1. pääsiäispäivä 1. beassášbeaivi 1. páskedag

★02.03. Suomen Saametingan perustamispäivä / Suoma Sámedikki vuodđudanbeaivi / Sametinget i Finland ble opprettet

★16.03. 1. kvääniforeningin Ruijan Kväänit – Pyssyjokilaiset luothiin 1984 / 1. kveanasearvi Norgga Kveanat – Bissojohkalaččat vuodđuduvvui 1984 / 1. kvenforening Norske Kvæner – Børselv ble dannet 1984

★31.03. Kesäaika alkaa / Geasseáigi álgá / Sommertid begynner

KVÄÄNI Irene Andreassen oon Varengista pois ja työtelee kväänin paikannimikonsulenttina Ruijan Kieliraatissa. Heti tullee Varenginvuonhoonki enämen kolmikielisiä kylttejä. Aijemin oon kolmikielinen kyltti ollu tyhä Vesisaassa. Kvääninkieliset paikannimet löyät täältä: www.kvenskestedsnavn.no **SÁMI** Irene Andreassen lea eret Várjagis ja bargá kveana báikenammakonsuleantan Norgga Giellarádis. Várjvatvunii leat ceggeme lasi golmmagielat galbbaid. Ovdal lea golmmagielat galba gávdnon duššebeare Čáhcesullos. Kveanagielat báikenamaid gávnnaat dáppe: www.kvenskestedsnavn.no **NORSK** Irene Andreasse er fra Varanger og arbeider som kvensk stedsnavnkonsulent i Norsk Språkråd. I Varangerfjorden settes det opp flere trespråklige skilt. Fra før har kun Vadsø hatt et trespråklig skilt. De kvenske stedsnavnene finner du her: www.kvenskestedsnavn.no

APRILLIKUU CUOŇOMÁNNU APRIL

	<i>Maanantai</i> <i>Vuossárga</i> <i>Mandag</i>	<i>Tiistai</i> <i>Maŋŋebárga</i> <i>Tirsdag</i>	<i>Keskiviikko</i> <i>Gaskavahkku</i> <i>Onsdag</i>	<i>Tuorestai</i> <i>Duorastat</i> <i>Torsdag</i>	<i>Perjantai</i> <i>Bearjadat</i> <i>Fredag</i>	<i>Lauvantai</i> <i>Lávvardat</i> <i>Lørdag</i>	<i>Sunnuntai</i> <i>Sotnabeaivi</i> <i>Søndag</i>
14	1 2. pääsiäispäivä 2. beassášbeaivi 2. páskedag	2	3	4	5	6	7
15	8	9	10	11	12	13	14 Suvipäivä Geassebeaivi Sommerdag
16	15	16	17	18	19	20	21
17	22	23 Irjaninpäivä Irjánbeaivi St. Jørgens dag	24	25	26	27	28
18	29	30	1	2	3	4	5

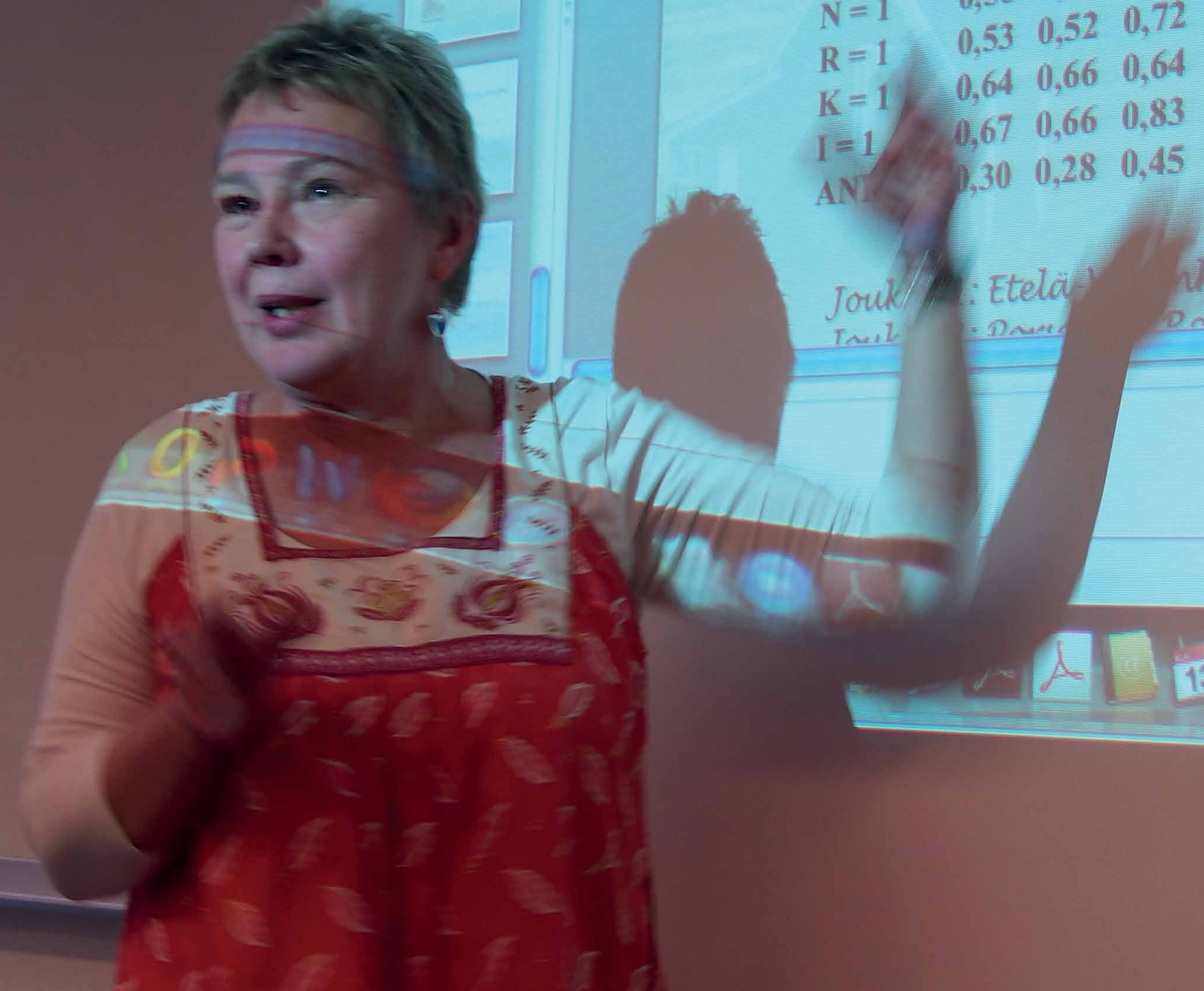
KVÄÄNI Kirjailija Sigbjørn Skådenin poeemi- ja musikkiesitys "Rorschachin pläkkiraffineri" esitettiin Márkomeannu-festivaalilla Etelä-Tromssassa. Skåden ja Márkomeannu-festivaali on nostaanheet markkusaamelaisuutta esile sekä Ruijassa ja kansoittenvälisesti. Tromssan ja Nordlandin raja-alala sijaitteva markkusaamelainen kulttuuri on taas elpymässä. **SÁMI** Girječálli Sigbjørn Skådena dikta- ja musihkkačájáhus "Rorschacha bleahkkareidehat" čájehuvvui Márkomeannu-festiválas Lulli-Romssas. Skåden ovttas Márkomeannu-festiválain leat lokten oidnosii márkosámi kultuvrra sihke Norggas ja riikkaidgaskasaččat. Márkosámi kultuvra lea fas ealáskeame Lulli-Romssas ja Davvi-Nordlánddas. **NORSK** Forfatter Sigbjørn Skådens dikt- og musikkforestilling "Rorschacha blekkraffineri" ble framført under Márkomeannu-festivalen i Sør-Troms. Skåden har, sammen med Márkomeannu-festivalen, gjort den markasamiske kulturen kjent både i Norge så vel som internasjonalt. Den markasamiske kulturen er igjen på frammarsj både i Sør-Troms og i de nordlige delene av Nordland.

26

27

EV = 1	1	0,98	0,78	0,42	0,63	0,58	0,72
V = 1	0,98	1	0,77	0,63	0,83	0,56	0,72
T = 1	0,78	0,77	1	0,63	0,58	0,50	0,84
P = 1	0,44	0,42	0,63	1	0,64	0,67	0,67
A = 1	0,64	0,63	0,83	0,58	1	0,64	0,63
N = 1	0,56	0,58	0,56	0,50	0,64	1	0,63
R = 1	0,53	0,52	0,72	0,84	0,67	0,63	1
K = 1	0,64	0,66	0,64	0,58	0,69	0,80	0,64
I = 1	0,67	0,66	0,83	0,67	0,88	0,64	0,73
AN	0,30	0,28	0,45	0,83	0,47	0,36	0,70

Joukkoliikenne: Etelä-Helsinki, Vesisaari
 Joukkoliikenne: Dammari, Paiti.

MAIKUU MIESSEMÁNNU MAI

	<i>Maanantai</i> <i>Vuossárge</i> <i>Mandag</i>	<i>Tiistai</i> <i>Maññebárga</i> <i>Tirsdag</i>	<i>Keskiviikko</i> <i>Gaskavahkku</i> <i>Onsdag</i>	<i>Tuorestai</i> <i>Duorastat</i> <i>Torsdag</i>	<i>Perjantai</i> <i>Bearjadat</i> <i>Fredag</i>	<i>Lauvantai</i> <i>Lávvardat</i> <i>Lørdag</i>	<i>Sunnuntai</i> <i>Sotnabeaivi</i> <i>Søndag</i>
18	29	30	1 Valpurinpäivä Válborbeaivi Off. høytidsdag	2	3 Ristinpäivä Ruosmmes Korsmesse	4	5 ○
19	6	7	8 Friijöörinki 1945 Friddjavuodabeaivi 1945 Frigjøringsdag 1945	9 Helatuorestai Helloduorastat Kristi himmelfartsdag	10	11	12
20	13	14	15	16	17 Perustuslainpäivä Vuodđolága beaivi Grunnlovsdag	18 Erkinpäivä Erkkebeaivi Eriksmesse	19 1. helluntaipäivä 1. hellodatbeaivi 1. pinsedag
21	20 2. helluntaipäivä 2. hellodatbeaivi 2. pinsedag	21	22	23	24	25 Urpanuksenpäivä Urbánbeaivi Urbanus ○	26 Pyhán Kolminaisuuden päivä Bassi Golmmaoktavuoda b. Treenighetssøndag
22	27	28	29	30	31	1	2

KVÄÄNI Tromssan universiteetin ensimmäinen ananuensi Eira Söderholm opettaa kväänin eli kainun kielen alkukursilla Tromssassa. Hän on tehnyt pioneerityötä kväänin kielen eteen sekä opettajana ja grammatiikin tekijänä.
SÁMI Romssa universiteeta vuosittašamanuensa Eira Söderholm lea oahpaheaddjin kveanagiela álgogurssas Romssas. Son lea oahpaheami lassin ánggirit bargan kveanagiela giellaoahpain. **NORSK** Førsteamanuensis Eira Söderholm ved Universitetet i Tromsø underviser i nybegynnerkurset i kvensk språk i Tromsø. I tillegg til dette har hun arbeidet iherdig med kvensk grammatikk.

What have you
forgotten
in KARELIA?

JUUNIKUU GEASSEMÁNNU JUNI

	<i>Maanantai</i> <i>Vuossárga</i> <i>Mandag</i>	<i>Tiistai</i> <i>Maññebárga</i> <i>Tirsdag</i>	<i>Keskiviikko</i> <i>Gaskavahkku</i> <i>Onsdag</i>	<i>Tuorestai</i> <i>Duorastat</i> <i>Torsdag</i>	<i>Perjantai</i> <i>Bearjadat</i> <i>Fredag</i>	<i>Lauvantai</i> <i>Lávvardat</i> <i>Lørdag</i>	<i>Sunnuntai</i> <i>Sotnabeaivi</i> <i>Søndag</i>
22	27	28	29	30	31	1	2
23	3	4	5	6	7 Uniooninloppu 1905 Ovttastatluven 1905 Unionsoppløsningen 1905	8	9
24	10	11	12 Eskelin päivä Eskila beaivi Eskilsmesse	13	14	15	16
25	17	18	19	20	21 Kesäaijankäänet Geassejorggáldat Sommersolhverv	22	23
26	24 Johaneksenpäivä Jonssot Sankthans	25	26	27	28	29 Pietarin ja Pauluksen päivä Biehtára ja Bávlosa beaivi Persok	30

KVÄÄNI "Kuka mie olen? - Ken minä olen? - Gii mun lean? - Кто я - Hvem er jeg?" on näyttämäpeli jossa kvääni- ja karjalaiset nuoret muisteleva omasta kulttuurista, perinteistä ja identiteetistä. Näyttämäpelin esitettiin norjalais-venäläisillä kulttuuripäivillä Petroskoissa, Venäjän Karjalassa. Näyttämäpeli on yhteistyöprojekti, jossa on myötä Kainun institutti, Kveeninuoret ja Kansoittenvälinen nuorisoklubi Solveig Petroskoista.

SÁMI "Kuka mie olen? - Ken minä olen? - Gii mun lean? - Кто я - Hvem er jeg?" lea čájálmas gos kveana- ja gárjilaš nuorat muitalit iežaset kultuvrras, árbevieruin ja identitehtas. Čájálmas čájuhuvvui norgalaš-ruošša kulturbeivviin Petrozavodskas, Ruošša Gárjilis. Čájálmas lea ovttasbargoprošeakta gos leat mielde Kveana instituhtta, Kveananuorat ja Riikkaidgaskasaš nuoraidklubba Solveig Petrozavodskas. **NORSK** "Kuka mie olen? - Ken minä olen? - Gii mun lean? - Кто я - Hvem er jeg?" er en forestilling der kvensk ungdom og ungdom fra Karelen forteller om sine kulturer, tradisjoner og identitet. Forestillingen ble framført i forbindelse med de norsk-russiske kulturdagene i Petrozavodsk i den russiske Karelen. Forestillingen er et resultat av et samarbeidsprosjekt mellom Kvensk institutt, Kvensk ungdomsnettverk og Den internasjonale ungdomsklubben Solveig i Petrozavodsk.

JUULIKUU SUOIDNEMÁNNU JULI

	<i>Maanantai</i> <i>Vuossárga</i> <i>Mandag</i>	<i>Tiistai</i> <i>Maññebárga</i> <i>Tirsdag</i>	<i>Keskiviikko</i> <i>Gaskavahkku</i> <i>Onsdag</i>	<i>Tuorestai</i> <i>Duorastat</i> <i>Torsdag</i>	<i>Perjantai</i> <i>Bearjadat</i> <i>Fredag</i>	<i>Lauvantai</i> <i>Lávvardat</i> <i>Lørdag</i>	<i>Sunnuntai</i> <i>Sotnabeaivi</i> <i>Søndag</i>
27	1	2	3	4 Kuningatar Sonja Dronnet Sonja Dronning Sonja	5	6	7
28	8 •	9	10	11	12	13	14 Keskikesä Gaskageassi Midtsommerdag
29	15	16 ,	17	18	19	20 Kruununprinssi Haakon Kruvnnaprinsa Haakon Kronprins Haakon	21
30	22 ○	23 Koiranpäivät alethaan Beatnatbeaivvit álget Hundedagene begynner	24	25 Jaakonpäivä Jágátbeaivi Jakobsmesse	26	27 Seittemännukujanpäivä Nagjrbeaivi Sjusoverdag	28
31	29 Olavinpäivä Olssotbeaivi Olsok	30	31	1	2	3	4

KVÄÄNI Inger Birkelund saa tienastin kväänikulttuurista ja omista kväänijuurista. Hänelä oon oma firma ihana!, ja hän tekkee muun myötä kvääniesityksiä. VaimoVoimaa-esitys muistelee historialisesti tärkeistä ja vahvoista vaimoista jotka elethiin vanhaasheen aikaan Pohjais-Tromssassa. **SÁMI** Inger Birkelund bargá kveanakultuvrrain. Son jodiha iežas ihana!-fitnodaga, ja son ráhkada mánggalágan kveanačájálmasaid. VaimoVoimaa-čájálmas (nissonfápmu) muitala Davvi-Romssa guovllu historjjálaččat mearkkašahti nissoniid birra. **NORSK** Inger Birkelund arbeider med den kvenske kulturen. Inger leder sin egen ihana!-bedrift og hun lager forskjellige kvenske forestillinger. Forestillingen VaimoVoima – KjerringKraft forteller om sterke historiske kvinneskikkelser i Nord-Troms.

AUKUSTIKUU BORGEMÁNNU AUGUST

	<i>Maanantai</i> <i>Vuossárga</i> <i>Mandag</i>	<i>Tiistai</i> <i>Maŋŋebárga</i> <i>Tirsdag</i>	<i>Keskiviikko</i> <i>Gaskavahkku</i> <i>Onsdag</i>	<i>Tuorestai</i> <i>Duorastat</i> <i>Torsdag</i>	<i>Perjantai</i> <i>Bearjadat</i> <i>Fredag</i>	<i>Lauvantai</i> <i>Lávvardat</i> <i>Lørdag</i>	<i>Sunnuntai</i> <i>Sotnabeaivi</i> <i>Søndag</i>
31	29	30	31	1	2	3	4
32	5	6	7	8	9 *	10 Laurinpäivä Lávrebeaivi Larsok	11
33	12	13	14	15 * Saameflakun päivä Sámi leavgga beaivi Sameflaggets dag	16	17	18 Saameraatin perustamispv. Sámiráđi vuodđudanbeaivi Samerådets stiftelsesdag
34	19 Kruununpr. Mette-Marit Kruvnnapr. Mette-Marit Kronprinsesse Mette-Marit	20	21	22	23 Viiminen koiranpäivä Marjimus beatnatbeaivi Hundredagene slutter	24 Perttulinpäivä Bárdebeaivi Barsok	25
35	26 *	27	28	29	30	31	1

* 09.08. YK:n kansallinen alkuperäiskanssoin päivä / ON riikkaidgaskasaš álgoálbmotbeaivi / FNs internasjonalt urfolksdag

* 15.08. Marjanpäivä syksylä / Márijábeaivi čakčat / Marimesse om høsten

* 26.08. Ruottin Saametingan perustamispäivä / Ruota Sámedikki vuodđudanbeaivi / Sametinget i Sverige ble opprettet

KVÄÄNI Agnes Eriksen on kirjoittanu mailman ensimmäiset kvääninkieliset lastenkirjat Kummitus ja Tähtipoika/Spøkelsset og Stjerner gutten 1 ja 2. Täälä Porsanginvuonon fierualla asustaa muistelusten kiviväki. Näistä kivifiguureista Agnes oon saanu inspirašuuin ja luonu rikhaan fantasiamailman niin lapsile ko raavhaile. Agnes oon nyt alkanu kirjoittamaan ja kuvvaamaan kolmatta lastenkirjaa. **SÁMI** Agnes Eriksen lea čállán maailmmi vuosttas kveanagielat mánáidgirjiid Kummitus ja Tähtipoika/Spøkelsset og Stjerner gutten 1 ja 2. Dáppe Porsángguvuona fierwá geađgefigurain lea son ožžon inspirašuvvna iežas mitalusaide mat leat oaivilduvvon sihke mánáide ja ollesolbmuide. Agnes lea dál čállime ja govvene goalmmat mánáidgirji. **NORSK** Agnes Eriksen har skrevet verdens første kvenskspråklige barnebøker Spøkelsset og Stjerner gutten 1 og 2. I fjæra i Porsangerfjorden finnes fortellingenes steinfolk. Steinfigurene har inspirert henne til å skrive fortellinger som er beregnet for barn og voksne. Agnes arbeider for tiden med den tredje barneboka.

SEMPERIKUU ČAKČAMÁNNU SEPTEMBER

	<i>Maanantai</i> <i>Vuossárga</i> <i>Mandag</i>	<i>Tiistai</i> <i>Maññebárga</i> <i>Tirsdag</i>	<i>Keskiviikko</i> <i>Gaskavahkku</i> <i>Onsdag</i>	<i>Tuorestai</i> <i>Duorastat</i> <i>Torsdag</i>	<i>Perjantai</i> <i>Bearjadat</i> <i>Fredag</i>	<i>Lauvantai</i> <i>Lávvardat</i> <i>Lørdag</i>	<i>Sunnuntai</i> <i>Sotnabeaivi</i> <i>Søndag</i>
35	26	27	28	29	30	31	1
36	2	3	4	5	6	7	8
37	9	10	11	12	13	14	15
38	16	17	18	19	20	21 Matinpäivä syksylä Máhtebeaivi čakčat Mattismesse om høsten	22* Sysaijantassaaja Čakčabeaivi jorggáldat Høstjendøgn
39	23	24	25	26 Euroopan kielin päivä Eurohpá gielaide beaivi Den Europeiske språkdagen	27	28	29 Mikkelinpäivä Mihkalmas Mikkelsmesse
40	30	1	2	3	4	5	6

* 22.09. Prinsessa Märtha Louise / Prinseassa Märtha Louise / Prinsesse Märtha Louise

KVÄÄNI Rundbergin sisarukset Halvard, Herborg, Herman, Håkon ja Hogne pellaamassa Tromssassa. Het tekevä itte musikkia, jossa het yhistävä perinteistä Kaivuonon merisaamelaista musikkia ja nykyajan musikkia.

SÁMI Rundberga oappázagat Halvard, Herborg, Herman, Håkon ja Hogne leat čuojaheame Romssas. Sii ráhkadit musihka gos sii geavahit sihke Gáivuona guovllu árbevirolaš mearrasámi musihka ja ođđaigásaš musihka.

NORSK Søsknene Rundberg med Halvard, Herborg, Herman, Håkon og Hogne spiller i Tromsø. De lager musikk som inneholder Kåfjords tradisjonelle sjøsamiske musikk og nåtidens nyskapende musikk.

Ny bok fra Mellem

LARS LEVI LÆSTADUS
SKIBTØN: Redden Mellem fra Kjøvedal i Skarphard og i Lille Skarphard - Norsk flyktningbarn i Sverige 1944-45.

...som er skrevet av den tidligere skolelærer og forfatter Lars Levi Læstadius. Boken er en del av en serie om norsk flyktningbarn i Sverige 1944-45. Den er skrevet av den tidligere skolelærer og forfatter Lars Levi Læstadius. Boken er en del av en serie om norsk flyktningbarn i Sverige 1944-45.

...som er skrevet av den tidligere skolelærer og forfatter Lars Levi Læstadius. Boken er en del av en serie om norsk flyktningbarn i Sverige 1944-45.

NORSKE KVENER FORBUND/ RUJAN KVEENILITTO

...som er skrevet av den tidligere skolelærer og forfatter Lars Levi Læstadius. Boken er en del av en serie om norsk flyktningbarn i Sverige 1944-45.

STØTT KVENSK SPRÅK OG KULTUR

...som er skrevet av den tidligere skolelærer og forfatter Lars Levi Læstadius. Boken er en del av en serie om norsk flyktningbarn i Sverige 1944-45.

KVENSK UNGDOMSNETTVERK

...som er skrevet av den tidligere skolelærer og forfatter Lars Levi Læstadius. Boken er en del av en serie om norsk flyktningbarn i Sverige 1944-45.

100 kroner
MINNEHEFTE
 Første verdenskrig og
 barns utvandring
 Over "nettet" norsk ferri-
 turisme (1865-2000) sammen
 med minnehefte fra 1914-1918
 og 1944-1945

50 kr
 Minnehefte til
 Lars Levi Læstadius
 sin 200-årsdag

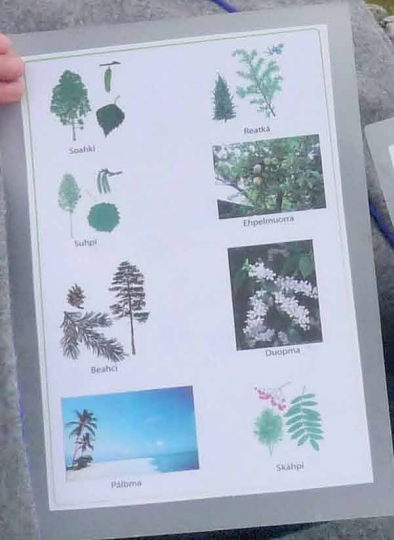
BENTE IMERSLUND

OKTOOPERIKUU GOLGGOTMÁNNU OKTOBER

	<i>Maanantai</i> <i>Vuossárga</i> <i>Mandag</i>	<i>Tiistai</i> <i>Maŋŋebárga</i> <i>Tirsdag</i>	<i>Keskiviikko</i> <i>Gaskavahkku</i> <i>Onsdag</i>	<i>Tuorestai</i> <i>Duorastat</i> <i>Torsdag</i>	<i>Perjantai</i> <i>Bearjadat</i> <i>Fredag</i>	<i>Lauvantai</i> <i>Lávvardat</i> <i>Lørdag</i>	<i>Sunnuntai</i> <i>Sotnabeaivi</i> <i>Søndag</i>
40	30	1	2	3	4	5	6
41	7	8	9 Norjan Saameŋgán avathiin Norgga Sámedikki vuodđudanb. Sametinget i Norge ble åpnet	10	11	12	13
42	14 Talvipäivä Dálvebeaivi Vinterdag	15	16	17	18	19	20 Suomalais-ugril. heimopäivä Suoma-ugralaš čeardabeaivi Finsk-ugrisk folkstammedag
43	21	22	23	24 YK-päivä ON-beaivi FN-dagen	25 Meänkielen päivä Meänkieli-beaivi Meänkieli-dagen	26	27* Kesäaika loppuu Geasseáigi nohká Sommertid slutter
44	28	29	30	31 Halloween	1	2	3

* 27.10. Rukkouspäivä / Gáhtamuš- ja rohkosbeaivi / Bots- og bededag

KVÄÄNI Kirjailija Reidun Mellem ja hänen mies Åge oon jo kauvoin myyneet kirjoja ja jakanheet tietoa kväänikulttuurista erilaisissa tapahtumissa. Tässä Reidun ja Åge yhdessä Egil Borchin kans Ruijan Kveeniliiton teiltassa Baaskifestivaalila. **SÁMI** Girječálli Reidun Mellem lea isidiinnis Ågiin juo guhká vuodán girjiid ja juohkán dieđuid kveanakultuvrra birra iešguđetlágan festiválain. Dá Reidun ja Åge ovttas Egil Borchin Norgga kveanalihtu tealttás Baaskifestiválas. **NORSK** Forfatter Reidun Mellem har, sammen med ektemannen Åge, i mange år solgt bøker og fortalt om den kvenske kulturen på forskjellige festivaler. Her ser vi Reidun og Åge sammen med Egil Borch i teltet til Norske Kveners Forbund under Baaskifestivalen.

Ođđajagemánnu
Guovvamánnu
Njukčamánnu
Cuorjumánnu
Miessemánnu
Geassemánnu
Suodnemánnu
Borgemánnu
Čakčamánnu
Golggotmánnu
Skábmamánnu
Juovimánnu

Vuossárgga
Manjebárga
Gaskavahkku
Duarastat
Bearjadat
Lávvardat
Sotnabeaivi

NOVEMPERIKUU SKÁBMAMÁNNU NOVEMBER

	<i>Maanantai</i> <i>Vuossárga</i> <i>Mandag</i>	<i>Tiistai</i> <i>Maŋŋebárga</i> <i>Tirsdag</i>	<i>Keskiviikko</i> <i>Gaskavahkku</i> <i>Onsdag</i>	<i>Tuorestai</i> <i>Duorastat</i> <i>Torsdag</i>	<i>Perjantai</i> <i>Bearjadat</i> <i>Fredag</i>	<i>Lauvantai</i> <i>Lávvardat</i> <i>Lørdag</i>	<i>Sunnuntai</i> <i>Sotnabeaivi</i> <i>Søndag</i>
44	28	29	30	31	1	2	3 Pyhäysten päivä Hállemas Allehelgensdag ●
45	4	5	6	7	8	9 *	10 Faarinpäivä Áhčibeaivi Farsdag ●
46	11	12	13	14	15 Isak Saban syntymäpäivä Isak Saba rieġádanbeaivi Isak Sabas fødselsdag ○	16	17
47	18	19	20	21	22	23	24
48	25 ●	26	27	28	29	30	1

★ 09.11. Saameparlamentin perustamispäivä / Sámi parlameantta vuodđudanbeaivi / Sameparlamentets stiftelsesdag

KVÄÄNI Kielikonsulentti Marianne Johnsen opettaa kielikylpykursila Pohjais-Varengissa. Uuniemen Isak Saba -sentteri on yksi saamen kielikeskuksista Ruijassa. Isak Saba oli ensimmäinen saamelainen joka oli myötä isossatingassa. Hän on kans kirjoittanu Saamen suvun laulun. **SÁMI** Giellakonsuleanta Marianne Johnsen oahpaha giellalávgunkurssas Davvi-Várjjagis. Unjárgga Isak Saba-guovddáš lea okta daid mángga sámi giellaguovddáziin Norggas. Isak Saba lei vuosstas sápmelaš stuorradiggeáirras. Son lea čállán maiddái Sámi soga lávlaga. **NORSK** Sprákkonsulenten Marianne Johnsen underviser på sprákkbad-kurset i Varanger. Isak Saba senteret i Nesseby er et av de mange samiske spráksentrene i Norge. Isak Saba var den første samiske stortingsrepresentanten. Han har også skrevet Sámi soga lávlla.

BØRSELYSKOLE

OG TRAMTID SKAL AILANDET GÅ
SÅ VISSST SOM GUD
DET STOLER PÅ

MEIDAN KIELET
OG KULTUURIT
ELÄKÄÄN
ON
KULTUURIT

MEIDAN KOULLIT
SÄILYKÄÄN
LÄÖÖS
MEIDAN
SÄOLÄN

RIKKE
PIIKARIT
LÄÖÖS
LÄÖÖS
LÄÖÖS

MEIDAN KUULUT
SÄILYKÄÄN
LÄÖÖS
MEIDAN
SÄOLÄN

MEIDAN KUULUT
SÄILYKÄÄN
LÄÖÖS
MEIDAN
SÄOLÄN

MEIDAN KUULUT
SÄILYKÄÄN
LÄÖÖS
MEIDAN
SÄOLÄN

«Ikke en spiker»
«Ei yhtäkään piikariä»
«Ei spikar ge»

«Ikke en spiker»
«Ei yhtäkään piikariä»
«Ei spikar ge»

«Ikke en spiker»
«Ei yhtäkään piikariä»
«Ei spikar ge»

«Ikke en spiker»
«Ei yhtäkään piikariä»
«Ei spikar ge»

«Ikke en spiker»
«Ei yhtäkään piikariä»
«Ei spikar ge»

«Ikke en spiker»
«Ei yhtäkään piikariä»
«Ei spikar ge»

«Ikke en spiker»
«Ei yhtäkään piikariä»
«Ei spikar ge»

DESEMPERIKUU JUOVLAMÁNNU DESEMBER

	<i>Maanantai</i> <i>Vuossárga</i> <i>Mandag</i>	<i>Tiistai</i> <i>Maññebárga</i> <i>Tirsdag</i>	<i>Keskiviikko</i> <i>Gaskavahkku</i> <i>Onsdag</i>	<i>Tuorestai</i> <i>Duorastat</i> <i>Torsdag</i>	<i>Perjantai</i> <i>Bearjadat</i> <i>Fredag</i>	<i>Lauvantai</i> <i>Lávvardat</i> <i>Lørdag</i>	<i>Sunnuntai</i> <i>Sotnabeaivi</i> <i>Søndag</i>
48	25	26	27	28	29	30	1 1. adventtisunnuntai 1. adveantasotnabeaivi 1. søndag i advent
49	2	3	4	5 *	6	7	8
50	9	10 Nobel-päivä Nobel-beaivi Nobeldagen	11	12	13 Lucianpäivä Lucia beaivi Luciadagen	14	15
51	16	17	18	19	20	21 Talviaijankäänet Dálvejorggáldat Vintersolverv	22
52	23	24	25 1. joulupäivä 1. juovlabeaivi 1. juledag	26 2. joulupäivä 2. juovlabeaivi 2. juledag	27	28	29
1	30	31 Uuden vuoden aatto Oddajageruohtta Nyttårsaften	1	2	3	4	5

* 05.12. Ruijan kveeniliiton perustethiin 1987 / Norgga Kveanaid Lihttu vuođđuduvvui 1987 / Norske Kveners Forbund ble dannet 1987

KVÄÄNI Liekkiraito Lemmijovessa. Kyläläiset Pyssyjovesta, Pillavuonosta ja Leipovuonosta oon tulheet Lemmijokheen vastustamhaan kyläkouluitten lopettamista Porsangin komuunissa. **SÁMI** Spáiddarvázzin Leavnnjas. Olbmot Bissojogas, Billávuonas ja Leaibevuonas leat čoahtkanan vuostildit Porsáנגgu gieldda áigomušaid heaittihit giliskuvllaid. **NORSK** Fakkeltog i Lakselv. Folk fra Børselv, Billefjord og Olderfjord er samlet for å markere misnøye med Porsanger kommunes ønske om å legge ned grendeskolene.

Mearrasámi diehtoguovddáš

Mearrasámi diehtoguovddáš lea vuodđudus maid báikki berošteaddjit lea álggahan.

Ulbmil guovddáziin lea ovddidit dieđuid mearrasámi kultuvrra ja giela birra ja maiddá eallindili birra mearrasámi guovlluin.

- Guovddáš galgá maiddá doarjut eará mearrasámi birrasiid nannen dihte giela ja kultuvrra.
- Dán mii dahkat iehčamet doaimmaid čađa nugo:
- Duođaštit historjjálaš resursageavaheami mearrasámi guovlluin.
- Ovddidit dieđuid ja čuvget otná hástalusaid árbevirolaš resursaávkástallamis ja mii lea vuodđun doalaheamin min ássanguovlluin. Dasa gullá maiddá ahte hálddašeapmi lea guoddevaš.
- Ovddidit dieđuid mearrasámi giela birra.
- Duođaštit árbedieđu oassin báikkálaš demokratijias

Kainun institutti

Kainun institutti - Kvensk institutt oon kväänin kielen ja kulttuurin kansallinen sentteri. Institutti saa peruskuurttoo Kulttuuri- ja kirkodepartimentiltä. Institutin kansallinen tehtävä oon johtaa kväänin kieliraattii ja jakkaa tiettoo kväänin kielestä ja kulttuurista.

Lisäksi institutin tehtävänä oon kehittää ja dokumenteerata kväänin kieltä ja kulttuuri. Institutti halluu nostaa esile kväänin tiettoo ja taittoo ja vaikuttaa siihen, ette ihmiset käytethään enämen kväänin kieltä.

Kainun institutti – Kvensk institutt työtelee institutin formooliparagraafitten pohjalta seuraavasti:

1. Kväänin kieli ja kulttuuri häyttyy olla paremin esilä. Institutti työtelee sen etheen, ette sekä kvääniminoriteetti itte ja muu väki Norjassa hyväksythään kväänin kielen.
2. Kaksikielisyyt häyttyy olla luonolista – eriliikaisesti nuoriin joukossa, jotka asuthaan kväänialoila.
3. Kväänin kieli ja kulttuuri häyttyy olla resurssi sekä ihmisille ja yhteiskunnale.

Merisaamen tietosentteri

Merisaamen tietosentteri oon stiftelsi, jonka paikallinen initiaativijoukko oon perustannu.

Tietosentteri jakkaa tiettoo merisaamen kulttuurista, kielestä ja elämäntavasta merisaamen aloila. Tietosentteri auttaa kans muita merisaamen alloi vahvistamaan kieltä ja kulttuuri.

Merisaamen tietokeskus työtelee näitten assiitten etheen:

- Tutkiit sitä, kunka luononresursit oon historiallisesti olheet käytössä merisaamen aloila.
- Nostaa esile niitä kysymyksii, mitkä kuuluthaan traditiin luononresursitten käythöön, ja kunka nämät resursit oon perustanna siihen, ette ihmiset saatethaan asettuut merisaamen aloile. Tähän kuuluu kans se, kunka näitä resursiita hallithaan kestävällä tavala.
- Lisätä tiettoo merisaamen kielestä.
- Tutkiit sitä, kunka traditii tieto oon osana paikallista demokratiaa.

Kveana instituhtta

Kainun instutti - Kvensk institutt lea kveanagiela ja – kultuvrra našunála guovddáš. Instituhtta oažžu vuodđodoarjaga Kultur- ja kirkodepartementtas. Instituhta našunála doaimmaide gullá jodihiit kveana giellarádi ja juohkit informašuvvna kveanagielas ja –kultuvrras. Instituhta ulbmilin lea ovddidit ja dokumenteret kveanagiela ja –kultuvrra, loktet oidnosii kveanaid dáiddu ja máhtu, ja ovddidit kveanagiela geavaheami servodagas. Instituhta ulbmilparagrafa vuodul leat instituhtas čuovvovaš ulbmilat:

1. Kveanagiela ja –kultuvra galgá leat bures oidnosis. Sihke kveana minoritehta ieš ja maiddá eará álbmogat galget atnit árvvus kveanagiela ja –kultuvrra.
2. Olahit guovttegielatvuoda daid guovlluin gos kveanagiela ain hállojuvvo, ja erenoamážit nuoraid gaskkas.
3. Kveanagiela ja –kultuvra galgá leat resursan sihke olbmuide ja olles servodahkii.

Sjøsamisk kompetansesenter

Sjøsamisk kompetansesenter er en stiftelse grunnlagt av lokale initiativtakere.

Formålet med senteret er å fremme kunnskap om sjøsamisk kultur, språk og levekårene i sjøsamske områder. Senteret skal også støtte opp om andre sjøsamske miljøer for å styrke opp om språket og kulturen.

Dette gjør vi gjennom våre aktiviteter som:

- Dokumentasjon av historisk bruk av naturressursene i sjøsamske områder.
- Bidra til å belyse aktuelle utfordringer knyttet til tradisjonell utnyttning av naturressursene som grunnlag for bosetting i våre områder og at de forvaltes på en bærekraftig måte.
- Øke kunnskap om det sjøsamske språket.
- Dokumentere tradisjonskunnskapen som en del av lokaldemokratiet.

Kvensk institutt

Kainun institutti - Kvensk institutt er et nasjonalt senter for kvensk språk og kultur. Instituttet drives med en grunnstøtte fra Kultur- og kirke departementet. Instituttets nasjonale oppgaver er å drifte et kvensk språkråd samt å drive opplysningsarbeide om språk og kultur. Instituttets formål er å utvikle, dokumentere og formidle kunnskaper og informasjon om kvensk språk og kultur og fremme bruken av kvensk språk i samfunnet. Formålsparagrafen til Kainun institutti – Kvensk institutt definerer følgende som instituttets overordnede mål:

1. Kvensk språk og kultur skal bli synlig og anerkjent både blant den kvenske minoriteten selv og i den norske allmennheten.
2. Oppnå tospråklighet, også blant yngre generasjoner i de kvenske kjerneområder.
3. Kvensk språk og kultur skal bli et aktivum og en ressurs både for enkeltindivider og samfunnet.

Tervettulemaa plaaraamhaan
pohjaisen ihmisten ommaa kalenterii!

"Pohjaisen ihmissii – Olbmot davvin – Mennesker i nord" oon Merisaamen tietosentterin ja Kainun institutin yhtheinen kuvakalenteri. Kalenteri oon kolmikielinen, ja sen tarkoituksena oon nostaat esile pohjaisen tradiittii ja kulttuurii.

Lisäksi met halluuma tuođa esile kväänin- eli kainunkielen moninaisuutta, ja sen tähden olema kirjoittanheet kalenterin tekstit kahđela eri varianttila. Kalenterin kuvatekstit oon likelä öystä-varianttii ja meänkieltä. Muut tekstit oon kirjoitettu vesta-varianttila.

Tänä vuona kalenterin teemana oon kielen ja kulttuurin revitaliseeraus.

"Pohjaisen ihmissii"-kalenterin julkaisthaan nyt neljänen kerran.

Bures boahthin bláđestit
davviguovllu olbmuid kaleandara!

"Pohjaisen ihmissii – Olbmot davvin – Mennesker i nord" lea Mearrasámi diehtoguovddáža ja Kveana instituhta oktasaš govvakaleandar. Golmmagielat kaleandara ulbmilin lea buktit ovdan davviguovllu árbevieruid ja kultuvrra.

Mii hálidit maiddái lóktet oidnosii kveanagiela mánggabealátvuođa, ja dan dihte mii leat geavahan kaleandarteavsttain guovtti sierra variántta. Govvateavsttat leat lahka nuorta-variántta ja meänkieli-giela. Eará teavsttat leat čállojuvvon oarje-variánttain.

Dán jagi temán lea giela ja kultuvrra revitaliseren. Kaleandar álmuhuvvo dál njealjät gearde.

Velkommen til å bla i mennesker i
nord sin egen kalender!

"Pohjaisen ihmissii – Olbmot davvin – Mennesker i Nord" er Sjøsamisk kompetansesenter og Kvensk institutt sin felles bildekalender. Kalenderen er på tre språk, og den har til hensikt å fremme nordnorske tradisjoner og kulturer.

Vi ønsker også å få fram dialektvariantene i det kvenske språket, og derfor har vi skrevet kalendertekstene i to forskjellige varianter. Bildetekstene ligger nært den østlige varianten og meänkieli-språket. De andre tekstene er skrevet på den vestlige varianten.

Temaet i år er revitalisering av språk og kultur. Kalenderen *"Mennesker i nord"* utgis nå for fjerde gang.

Työjoukko
Bargojoavku
Arbeidsgruppe
Sigvald Persen
Mearrasámi diehtoguovddáš
Arne-Ivar Johnsen
Porsanger kommune
Pirjo Paavalniemi
Kainun institutti – Kvensk institutt
Mervi Haavisto
Kainun institutti – Kvensk institutt

Graafinen design
Gráfalaš hábmen
Grafisk design
Mervi Haavisto
Kainun institutti – Kvensk institutt

Präntti
Prentehus
Trykk
Painotalo Seiska

Kuvvaajat
Govvejeaddjit
Fotograf
Ørjan Bertelsen
Stian Eliassen
Ellen Berit Dalbakk
Mervi Haavisto
Nikita Hilko
Bente Imerslund
Liisa Koivulehto
Pirjo Paavalniemi
Sonja Siltala
Silja Skjelnes-Mattila

MEARRASÁMI DIEHTOGUOVDDÁŠ/
SJØSAMISK KOMPETANSESENTER

9710 Billávuotna/Pillavuono/Indre Billefjord
www.mearrasapmi.no

KAINUN INSTITUTTI – KVENSKE INSTITUTT

Pb 160,
9716 Pyssyjoki/Bissojohka/Børselv
www.kvenskinstitt.no
Facebook.com/Kvenskinstitt
Twitter.com/Kvenskinstitt

© MEARRASÁMI DIEHTOGUOVDDÁŠ & KAINUN INSTITUTTI - KVENSK INSTITUTT

Holmenesin talo Pirttavaarassa, Pohjais-Tromssassa. / Holmenesa dállu Birtaváris, Davvi-Romssas. / Holmenes gård i Birtavárri, Nord-Troms: Ørjan Bertelsen.
Takalaidan kuva / Manjjesiiddu govva / Baksdebilde: Terje Aronsen